

Robert Saladrigas publica la novel·la *Clarís*

“No és un bon moment per a la gran literatura”

Crític literari, coordinador de les pàgines literàries de *La Vanguardia*, home d'incomptables lectures i, sobretot, novel·lista que s'estima la diversitat i el risc, Robert Saladrigas ha publicat a l'editorial Destino *Clarís*, una obra breu, intensa i bellíssima.

Un dels trets més característics d'aquest escriptor és l'enorme capacitat de risc que assumeix en cada nova ficció. L'autor de *Sóc Emma* cal incloure'l, doncs, dins de l'estranya estirp d'escriptors que busquen el seu estil en la diversitat o, per explicar-ho millor, que pensen que cada història té la seua forma i que aquesta s'imposa en el text resultant. Saladrigas, a més, ha aconseguit fer-se un públic en castellà i, com molts desit-

jarien, no sols ven sinó que la traducció al castellà de les seues obres es fa gairebé de forma simultània. L'aparició de *Clarís*, la seua última novel·la, ha significat un pas important i un nou desafiament per la intensitat aconseguida amb una història plena de suggerències que ens posa al caire de la fascinació.

—*Després d'una època bastant obscura, la novel·la sembla viure durant els últims anys un moment feliç, el públic està desitjós d'històries. ¿Vostè*

creu que vivim una mena d'època daurada del gènere novel·lístic?

—De cara al lector no n'hi ha cap mena de dubte. El que passa és que de cara a l'escriptor és un bon moment, però s'hauria de matisar. S'escriu molt i es publica molt, però la novel·la és una manera de guanyar diners, encara que sigui relativament; així, hi ha molta gent que s'ha plantejat escriure amb aquesta intenció i hem de pensar en tot aquest tipus de novel·les que ara anomenem *lights*, que compleixen més aviat una funció comercial que no literària. Des d'un punt de vista consumista potser és un bon moment. Ara, a mi em sembla que no és un bon moment quant a la gran literatura.

—*¿Manquen novel·les de qualitat?*

—Sí, perquè se'n publiquen moltes, però ben poques que facin el pes.

—*¿Veü que hi ha poca ambició entre els novel·listes?*

—És clar, perquè mira, jo sempre he dit que si no escric no passa res, és una

opció possible, ¿no?; però si escrius, si et llances, has de procurar que passi alguna cosa, vull dir, tenir la il·lusió que has donat un pas més en l'art de la literatura. Si no busques això, més val que callis i no passa res, ¡si està tot escrit! ¡Està tot fet i ben fet!

—*Bé, però entrariem en qüestions d'estil. Diguem que està tot ben fet però no per vostè.*

—Home, això és clar. Però fixa't, jo puc escriure demà l'*Anna Karènina*, però ja està feta, per tant he de deixar enrere aquest moment de la ficció, he d'intentar anar més enllà, si no no té sentit. Jo penso que allò no suportable, no ho concebo, és escriure sense ambició; al cap i a la fi, a escriure ningú t'hi obliga. Hi ha un tipus d'escriptor que sempre escriu la mateixa novel·la i jo no ho entenc, això.

—*Així, ¿quina seria la seua idea de literatura?*

—Mira, la literatura és un gènere que té unes fites i que hi ha un tipus de novel·la, que podríem anomenar burgesa, per a entendre'ns, que Joyce exhaureix, li posa una mena de punt final, i no tant l'*Ulysses* com *Finnegans Wake*. No obstant, queden esclertes i cal trobar-les. Jo penso que la novel·la és un gènere infrautilitzat, que cal experimentar, i no estic parlant d'avantguardismes. Cal ser una miqueta soberb i dir-te que tu pots portar això més endavant.

—*¿Aquesta ambició el porta a considerar la pervivència de les seues creacions?*

—¡I tant! Tot escriptor que es preï sap que el temps és el gran enemic, que no emprèn una lluita contra el crític o contra el lector, sinó que el filtre és el temps. Jo vull combatre el temps a través de donar el que puc donar. Des d'aquest punt de vista és quan no sé si és un bon moment per a la novel·la.

L'ESTAT DE LA CRÍTICA

—*Robert, parlem de crítica. Vostè té un lloc bastant privilegiat per bastir-se una opinió sobre l'estat actual de la crítica, no de la universitària, que s'ha convertit en un món tancat i amb poca transcendència, sinó d'aquesta crítica diària que omple periòdics i revistes.*

—D'entrada, cal tenir en compte la gran quantitat de llibres publicats. Pensa que si fem un càlcul i se'n publiquen, per exemple, vint-i-cinc mil, a *La Vanguardia* en podem rebre dotze-mil. Doncs bé, d'aquests, caldrà seleccionar-

ne cinc-cents. Imagina't el problema que això representa i les injustícies que vulguis no vulguis es poden cometre. Es tracta de fer una selecció rabiosa.

—*Massa treball per a una sola persona.*

—Evidentment, la tasca més difícil és crear un equip i exigir-li una sèrie de coses, imposar unes normes: unes pàgines literàries han d'estar molt ben escrites i, com no, s'han de llegir el llibre.

—*Això sembla evident.*

—No ho creguis, no ho és tant; perquè quan llegeixes les crítiques d'altres persones, t'adones que no s'han llegit el llibre; han dit això o allò altre sense llegir-lo.

—*¿Hi ha una falta de respecte en els crítics?*

—En els crítics, ¡en alguns, és clar! I la societat literària. Ara mateix s'ha po-

sat de moda que la crítica no importa, que no ajuda a crear prestigi ni a vendre llibres. Bé, doncs jo no entenc, com a responsable d'un suplement literari, les enormes pressions que tant escriptors com editors et fan per tal que hi aparegui la crítica d'un llibre. Com a autor, sí que m'interessa que em facin una crítica. En aquest país, publiqui els títols que publiqui, tot editor voldria, com a mínim, que parlessis de tots aquests títols.

—*Tot això que em diu trenca absolutament el menyspreu aparent envers la crítica i, a més, imposa una mena de desfici.*

—¡És clar! Jo crec que es poden fer dues reflexions: d'una banda, hi ha una actitud de cara a la galeria que s'ha convertit en una mena de tòpic, i de altra, una actitud real que ens parla de la importància de la crítica.

—Així doncs, ¿la crítica és necessària?

—Sí, a més he de dir-te que no és veritat que sigui feta per autors frustrats. Jo no em considero frustrat, i faig crítica, o més aviat no la faig, perquè jo sóc un lector que llegeix un autor determinat i intenta comprendre'l. Jo no em sento crític, sóc un lector apassionat que procuro tirar hams al lector perquè l'enganyi el llibre.

—També depèn dels mitjans.

—Home, és molt diferent fer crítica en un gran diari que en un petit diari. En aquests últims se'n fan intercanvis que funcionen com a publicitat, en un gran diari no hi ha aquestes pressions, la publicitat va per un altre lloc. Les pàgines literàries han d'estar en funció de la literatura, en funció d'un servei cultural. Per això, quan algun editor ha vingut dient

que feia dos mesos que no sortia una crítica seva, jo li he dit: ¿i a mi què m'explica?

—¿Vostè sap que hi ha gent que pre n les seues crítiques com a model o, si vol, com a punt de referència del que és una bona crítica?

—¡Home, me n'alegro! Jo busco sempre l'honestat, parlar d'aquells llibres que m'agraden, intento explicar al lector que creu en mi el que jo penso. Per exemple, el *El pèndol de Foucault*, m'hi vaig ficar a fons perquè pensava que havia de prendre postura, que si hi havia una sèrie de lectors que creien en mi o que em seguien havia de dir què pensava d'allò.

CLARIS

—La seua trajectòria literària ens

demostra que cada novel·la és un nou desafiament.

—Sí, adona't que a *Clarís* jo perseguixo un *in crescendo* i que al mateix temps sigui molt continguda. Per contra, el *Memorial de Claudi M. Broch* era una novel·la deliberadament barroca, plena de frases subordinades i condicionades, però en *Clarís* em vaig plantejar que semblés una novel·la fàcil, però que quan hi penetressis poguessis sentir-ne la complexitat; així, cada frase, du un gran treball al darrere, és plena de continguts o, almenys, ho intenta.

—Una sensació clara en llegir la seua novel·la és la intensitat que traspu.

—Me n'alegro perquè és aquesta la intenció. En reduir la llengua, la frase, jo volia que aquestes frases diguessin tant com deia el *Memorial*... en el seu tema, el que passa és que si aquella estava oberta, a *Clarís* l'estil es busca dins l'economia; evidentment, l'objectiu de l'economia és buscar la intensitat.

—¿Li interessen especialment els personatges com a motor de la ficció? En *Clarís* Gabriel Palou esdevé inoblidable.

—Sí, Palou és un *yuppie* d'avui, un triomfador aparent que en el fons està molt fotut i molt avorrit. Ho té tot, però no té, no pot tenir l'altra vida que hauria pogut viure. Quan rep la notícia de la mort de la *Clarís* i vol imaginar-se la vida amb ella, li és impossible.

—En aquest sentit, Palou és també un creador.

—Sí, perquè hi ha il·lusions que són irrecuperables, però la literatura és il·lusió, la creació d'una realitat il·lusòria, que, si està ben feta, si enganxa, es converteix en una suprealitat. La bona literatura és màgia d'alguna manera.

—¿Una bona novel·la, doncs, necessita un bon lector, un lector capaç de deixar-se envair per aquesta màgia, d'abandonar-se al joc de l'autor?

—És clar que si té un bon lector és ideal. Jo tinc molt clar que la valoració de la novel·la depèn del lector. *Clarís* té un gran problema i és que el lector digui que Palou és un boig, això el desqualifica i destrueix la seva intenció. Aquesta és una lectura possible.

—¿El seu veredict?

—Si em preguntes sobre el grau de bogeria de Gabriel Palou, jo t'he de dir que gens ni mica.

Xulio Ricardo Trigo